

Vreme: 02.10.2026 10:43

Medij: pravda.rs

Link: <https://pravda.rs/kolumne/aleksandar-djurdjev/djurdjev-evropa-u-ratu-koji-ne-sme-da-nazove-ratom->

Autori:

Teme: održavanje, rehabilitacija, izgradnja puteva

Naslov: Đurđev: Evropa u ratu koji ne sme da nazove ratom - Nemačka od Turaka traži da joj budu krajišnici, a Srbija mora da odluči hoće li biti most ili meta

15970

Jedni bi da dokazuju Evropljanima da smo dovoljno evropski, drugi Rusima da smo dovoljno ruski, a malo ko pita šta je u svemu tome konkretan srpski interes

Piše: Aleksandar Đurđev, predsednik Srpske lige

The Guardian je krajem septembra objavio podatak koji bi u nekom drugom vremenu bio dovoljan za naslovnu stranu svih evropskih novina. Ukrajina tokom septembra, prema rečima visokog predstavnika industrije, prvi put za jedan vek nije proizvela ni jednu tonu čelika. Zemlja koja je nasledila jedan od najvećih metalurških kompleksa Sovjetskog Saveza došla je do nule. To nije samo ekonomski podatak. Čelik je železnica, most, fabrika, mašina, tenk, građevina i izvoz. Kada jedna industrijska zemlja prestane da proizvodi čelik, rat više nije samo na frontu on ulazi u samu anatomiju države. Ratovi obično počinju onda kada ih države objave, a završavaju se onda kada političari potpišu mir. Evropa je, izgleda, rešila da modernizuje i tu staromodnu naviku. Danas se fabrike oružja pale, skladišta municije eksplodiraju, dronovi sa eksplozivom pojavljuju se na aerodromima, ruski i NATO avioni i brodovi mere jedni drugima rastojanje u metrima, obaveštajne službe proteruju diplomate, data-centri postaju vojni ciljevi, luke se zatvaraju, a generali govore o sabotажama na teritoriji Evropske unije. Ipak, sve to još uvek zovemo "hibridnim pretnjama", "incidentima", "destabilizujućim aktivnostima" i "bezbednosnim izazovima". Današnja Evropa je otišla korak dalje izgleda da je pronašla način da vodi rat, a da ga uopšte ne nazove ratom. Najbolji dokaz za to je izjava vrhovnog komandanta Savezničkih oružanih snaga NATO-a u Evropi, američkog generala Aleksus Grinkevič. On je pred evropskim poslanicima govorio o "ruskoj diverzantskoj kampanji" i ocenio da je njen cilj da slomi volju evropskih država da nastave da pomažu Ukrajini. Kao odgovor predložio je javno pripisivanje odgovornosti Rusiji i još veću podršku Ukrajini. To je veoma značajna izjava. Ne zato što dokazuje da Moskva stoji iza svakog požara u Evropi, ne dokazuje, nego zato što pokazuje da sam vojni vrh NATO-a više ne posmatra evropsku teritoriju isključivo kao bezbednu pozadinu ukrajinskog fronta. Za NATO je ta pozadina postala prostor na kojem se, po njegovoj proceni, već vodi druga vrsta sukoba. U avgustu je na aerodromu Leipzig/Halle otkrivena bespilotna letelica sa eksplozivom, a Nemačka je kasnije odgovornost za taj incident pripisala Rusiji. U septembru je ruski ratni brod ispalio signalne rakete prema danskom vojnom helikopteru, Danska je to predstavila kao opasan incident, dok je Moskva tvrdila da je danska letelica izvodila opasne manevre. U Estoniji je požar u objektu kompanije Milrem Robotics, proizvođača bespilotnih kopnenih sistema THeMIS koje koristi i Ukrajina, estonska služba KAPO označila kao namerno paljenje koje su, prema njenim nalazima, naručile ruske bezbednosne službe. Trojica osumnjičenih uhapšena su u Letoniji. Moskva je i te optužbe odbacila. Istovremeno se po Evropi nižu incidenti u i oko kompanija EMCO, KNDS Ammo Italy, Skyeton, WB Electronics i drugih delova vojno-industrijskog i logističkog lanca. Ne treba praviti grešku i svaki industrijski požar u fabrikama orižija i minicije proglasiti diverzantskom operacijom. Za neke slučajeve postoje istrage i zvanične optužbe, za druge postoje sumnje, a za treće indicije da su obične industrijske nesreće. Ali samo slep čovek ne bi primetio da se ratna geografija proširila daleko izvan rovova Donbasa. Uostalom, ta priča nije počela 2022. godine. Češke vlasti su eksplozije u skladištima Vrbětice 2014. pripisale pripadnicima diverzantske službe, dok su slučajevi eksplozija u Bugarskoj i pokušaj trovanja trgovca oružjem Emiliana Gebreva godinama predmet istraga i optužbi za delovanje diverzanata. Ali ako prihvatimo makar ono što su evropske države same zvanično utvrdile, onda proizlazi da borba oko lanca snabdevanja Ukrajine nije nastala sa tenkovima koji su u februaru 2022. prešli granicu. Ona je mnogo starija, tiša i po prirodi obaveštajna. Danas je, međutim, tišine sve manje. Nemačke službe pojačavaju kontraobaveštajne aktivnosti, ruski diplomati se proteruju, ruski građani i poslovni ljudi prolaze sve strože kontrole, a evropske službe otvoreno govore o mogućim ruskim sabotажama. Istovremeno, Rusija više ne gađa samo ukrajinske tenkove, artiljeriju i vojne položaje. Moskva saopštava da napada logističke centre, komunikacione čvorove, luke i data-centre za koje tvrdi da služe Oružanim snagama Ukrajine. Kijevska digitalna infrastruktura poslednjih dana pretrpela je ozbiljne udare. Pogođeni su objekti telekomunikacionih i internet kompanija, dok rusko Ministarstvo odbrane tvrdi da su ti sistemi korišćeni za vojne komunikacije i prenos podataka. Tamo gde je nekada trebalo uništiti železničku stanicu da bi se prekinula logistika jedne armije, danas ponekad treba uništiti serversku salu. Rat je postao digitalan, ali je vatra kojom se vode računi ostala sasvim analogna. Posledice se vide u Ukrajini. The Guardian je krajem septembra objavio podatak koji bi u nekom drugom vremenu bio dovoljan za naslovnu stranu svih evropskih novina. Ukrajina tokom septembra, prema rečima visokog predstavnika industrije, prvi put za jedan vek nije proizvela ni jednu tonu čelika. Zemlja koja je nasledila jedan od najvećih metalurških kompleksa Sovjetskog Saveza došla je do nule. To nije samo ekonomski podatak. Čelik je železnica, most, fabrika, mašina, tenk, građevina i izvoz. Kada jedna industrijska zemlja prestane da proizvodi čelik, rat više nije samo na frontu on ulazi u samu anatomiju države. HAOS U KIJEVU: Rusi noćas gađali glavne mostove, grad paralisani (FOTO) Isto važi za hranu. Ukrajina traži alternativne izvozne pravce preko Dunava i Baltika jer je crnomorski sistem trgovine ozbiljno poremećen. Troškovi

Vreme: 02.10.2026 10:43

Medij: pravda.rs

Link: <https://pravda.rs/kolumne/aleksandar-djurdjev/djurdjev-evropa-u-ratu-koji-ne-sme-da-nazove-ratom->

Autori:

Teme: održavanje, rehabilitacija, izgradnja puteva

Naslov: Đurđev: Evropa u ratu koji ne sme da nazove ratom - Nemačka od Turaka traži da joj budu krajišnici, a Srbija mora da odluči hoće li biti most ili meta

rastu, kapaciteti su ograničeni, a Moskva i Kijev istovremeno udaraju po infrastrukturi koja je neposredno ili posredno povezana sa izvozom. U jednom trenutku rat za žitni [koridor](#) prestaje da bude ukrajinsko-ruski problem i postaje pitanje cene hleba u Kairu, Aleksandriji ili nekom afričkom gradu koji se na evropskim televizijama pojavi tek kada iz njega krene novi migracioni talas. A onda dolazimo do možda najtragičnije slike ovog rata. The Washington Post je dobio pristup jednoj od pet škola koje je ukrajinsko Ministarstvo unutrašnjih poslova organizovalo za decu vojnika koji su poginuli, nestali, ranjeni ili još služe. Oko 475 kadeta započelo je školsku godinu u školi koju je list posetio približno polovina dece već je izgubila roditelja. Pored redovnih predmeta uče detekciju dronova, prvu pomoć i druge veštine života u ratu. Washington Post ih opisuje kao spoj škole, strukture za decu pogođenu gubitkom i vojničkog kampa, pri čemu mnogi kasnije odlaze u Nacionalnu gardu, policiju ili druge službe, iako to nije obavezno. To je možda najstrašnija statistika od svih, kada država više ne planira samo sledeću ofanzivu nego i sledeću generaciju koja će živeti sa ratom. A Evropa? Ona istovremeno naoružava Ukrajinu i menja samu sebe. Nemačka je dobar primer. AfD se u nacionalnim anketama tokom septembra kretao oko 27-29 odsto, dok je CDU kancelara Friedrich Merz bio oko 18-20 odsto. To nije dokaz da su Nemci postali "proruski", niti bi bilo ozbiljno tako nešto tvrditi. To jeste dokaz da kombinacija rata, cena, migracija, deindustrijalizacije i krize tradicionalnih stranaka proizvodi duboko političko prestrojavanje. Nemačka koja je pre nekoliko godina raspravljala o kraju istorije sada ponovo raspravlja o vojnoj industriji, ruskim agentima, civilnoj zaštiti, migracijama i tome koliko rata njena ekonomija može da podnese. Zato je gotovo simbolično što je Predsednik Vlade Severne Rajne-Vestfalije Hendrik Vist upravo je otišao kod Redžepa Tajipa Erdogana. Severna Rajna-Vestfalija je industrijsko srce Nemačke i dom približno milion ljudi turskog porekla. Vist je podsetio da bez turskih radnika ne bi bilo istog nemačkog posleratnog ekonomskog čuda, radili su u čeličanicama, rudnicima, fabrici Ford u Kelnu i na izgradnji puteva. Ali njegova poseta nije bila sentimentalno prisećanje na stare gastarbajtere. Razgovaralo se o trgovini, modernizaciji carinske unije Evropske unije i Turske, vizama i što je daleko zanimljivije odbrambenoj industriji. Evropa koja je decenijama Turskoj objašnjavala šta sve mora da uradi da bi se približila Evropi sada otkriva da bi Evropi mogla zatrebati Turska da bi se sama osećala bezbednije. Istorija, kao dobar engleski batler, retko se smeje naglas, samo diskretno podigne obrvu. A sličan proces vidimo i daleko od Evrope. Burkina Faso je upravo otvorila svoju prvu nacionalnu rafineriju zlata RAFFINOR-BF, sa početnim teorijskim kapacitetom od 164 tone godišnje i planiranim povećanjem na 515 tona. Poruka vlasti Ibrahim Traore je jednostavna ne žele više samo da kopaju rudu i šalju je drugima da na njoj stvaraju dodatu vrednost, već žele da je prerađuju, sertifikuju i zadržavaju veći deo vrednosti kod kuće. Neko će taj model voleti, neko neće ali politička poruka je nedvosmislena. Svet u kojem su periferije izvozile sirovine, a centri tehnologiju, kapital i pravila više se ne prihvata kao prirodni poredak stvari. Čak ni najmoćnija vojna sila sveta nije izvan nove vrste ranjivosti. Iz baze Defense Manpower Data Center Pentagona neovlašćeno su bili dostupni osetljivi podaci o oko 2,76 miliona živih ljudi i 294.000 preminulih. Među podacima su bili brojevi socijalnog osiguranja i podaci o radnim mestima vojnog i civilnog osoblja. Pentagon za sada kaže da nema dokaza da su podaci zloupotrebljeni. Ali sama činjenica da u XXI veku protivnik potencijalno može da sazna više o armiji krađom baze podataka nego što je nekada mogao divizijom izviđača pokazuje koliko se priroda moći promenila. Sve ovo vodi ka Srbiji. Jer dok Evropa polako otkriva da je ušla u epohu u kojoj se fabrika municije, data-centar, telekomunikaciona kompanija, luka, izbori, ambasada i medijski prostor mogu naći na istoj bezbednosnoj karti, mi se u Srbiji i dalje ponašamo kao da je moguće voditi spoljnu politiku iz devedesetih minuta nekog televizijskog duela: jedni bi da dokazuju Evropljanima da smo dovoljno evropski, drugi Rusima da smo dovoljno ruski, a malo ko pita šta je u svemu tome konkretan srpski interes. Zato su poslednje izjave ruskog ambasadora Aleksandra Bocan-Harčenka i zvanične predstavnice ruskog Ministarstva spoljnih poslova Marija Zaharova važne, ali ih treba čitati precizno. Bocan-Harčenko je izjavio da se ne mogu isključiti zapadno mešanje u izborni proces, provokacije i pokušaj nove "obojene revolucije" posle izbora. Zaharova je poručila nešto drugo, ali za Srbiju podjednako važno da Moskva pažljivo prati izborni proces, želi nastavak tesne saradnje sa Beogradom i smatra da je Srbija izložena "stalnom žestokom pritisku" da se odrekne prijateljstva sa Rusijom. Rusija, dakle, otvoreno stavlja srpske izbore i budućnost srpsko-ruskih odnosa u isti geopolitički kontekst. Moja politička ocena je da zato moramo pogledati šta se u Srbiji dogodilo tokom poslednja 23 meseca. I tu dolazimo do paradoksa koji se u domaćoj politici gotovo namerno izbegava. Iz struktura vlasti, svih nivoa administracije i posebno službi bezbednosti eliminisani su ljudi koje je javnost prepoznavala kao srpske patriote nedvosmisleno opredeljene za stratešku saradnju sa Rusijom. Istovremeno su u studentskom i opozicionom taboru marginalizovani ili potisnuti ljudi sa jasno suverenističkim, nacionalnim i proruskim stavovima. Tako smo posle skoro dve godine dramatičnog političkog sukoba došli do neobičnog rezultata da dva tabora se međusobno optužuju da predstavljaju potpunu suprotnost, a prostor za autentičnu srpsku suverenističku politiku koja želi

Vreme: 02.10.2026 10:43

Medij: pravda.rs

Link: <https://pravda.rs/kolumne/aleksandar-djurdjev/djurdjev-evropa-u-ratu-koji-ne-sme-da-nazove-ratom->

Autori:

Teme: održavanje, rehabilitacija, izgradnja puteva

Naslov: Đurđev: Evropa u ratu koji ne sme da nazove ratom - Nemačka od Turaka traži da joj budu krajišnici, a Srbija mora da odluči hoće li biti most ili meta

strateško partnerstvo sa Rusijom uži je u oba nego što je bio pre početka krize. To je za mene mnogo važnije od pitanja ko će sutra imati dva ili tri poslanika više. Pitanje je ko će u budućoj Narodnoj skupštini i Vladi Srbije imati političku snagu da kaže da Srbija neće uvesti sankcije Rusiji samo zato što se to od nje zahteva da srpski vojnik neće biti poslat u rat protiv Rusije da Srbija neće ući u NATO da vojna neutralnost nije ukras u strategiji nacionalne bezbednosti nego državna politika da se pitanje Kosova i Metohije ne može izmestiti iz okvira Rezolucije 1244 Saveta bezbednosti UN i da odnos sa Moskvom nije folklor, ikona na zidu niti prigodna fotografija sa prijema, već jedan od instrumenata kojima Srbija štiti sopstveni prostor za delovanje. To ne znači da Srbija treba da bude ruska predstraža. Naprotiv. Srbija ne sme biti ničija predstraža. U svetu u kojem ruski dronovi gađaju infrastrukturu koju Moskva smatra delom ukrajinskog ratnog sistema, dok evropske službe optužuju Rusiju za sabotaže unutar Evropske unije u kojem Nemačka ponovo govori jezikom vojne industrije, Turska postaje sve važniji bezbednosni partner Evrope, a afričke države traže ekonomski suverenitet nad sopstvenim resursima najgluplja stvar koju bi Srbija mogla da učini jeste da dobrovoljno preda sopstvenu slobodu manevra bilo kom centru moći. Rusija Srbiji nije priznala nezavisnost takozvanog Kosova. Kao stalna članica Saveta bezbednosti UN ima neposredan značaj za srpsku poziciju o Kosovu i Metohiji. Srbija, sa druge strane, najveći deo trgovine i investicija ostvaruje sa Evropom i geografski je okružena Evropskom unijom i NATO-om. Ozbiljna država ne ignoriše ni jednu od te dve činjenice. Ozbiljna država ih koristi. Zato upozorenje Bocan-Harčenka o mogućim postizbornim provokacijama ne treba ni prihvatiti kao proročanstvo ni odbaciti podsmehom. Treba učiniti ono što radi svaka suverena država obezbediti izborni proces tako da nijedna strana sila zapadna ili bilo koja druga ne može da odlučuje umesto srpskih građana. A poruku Zaharove o kontinuitetu srpsko-ruskih odnosa treba razumeti u svetlu mnogo većeg pitanja hoće li Srbija posle izbora imati političku elitu sposobnu da kaže i Moskvi i Briselu i Vašingtonu da prijateljstva Srbije nisu predmet tuđeg veta? Jer danas više nije dovoljno pitati ko kontroliše rov kod Pokrovska ili luku na Crnom moru. Treba pitati ko kontroliše fabriku granata u Evropi, server u Kijevu, kabl na dnu Baltika, skladište na Dunavu, bazu podataka u Pentagonu, rafineriju u Africi, politički narativ u Berlinu i izbornu atmosferu u Beogradu. To je nova karta moći. A na toj karti Srbija nije mala, ali nije ni beznačajna. Ona leži na Dunavu, na pravcu između Srednje Evrope, Balkana, Crnog mora i istočnog Mediterana ima istorijske savezničke odnose sa Rusijom, ekonomsku upućenost na Evropsku uniju, vojnu neutralnost i nerešeno pitanje Kosova i Metohije. Upravo zato Srbija ne sme sebi dozvoliti luksuz političke naivnosti. Male države u velikim sukobima retko stradaju zato što nisu dovoljno glasno navijale. Najčešće stradaju zato što su dozvolile da neko drugi definiše njihov interes. U vremenu kada Evropa ulazi u rat koji još uvek pažljivo izbegava da nazove ratom, Srbija ne sme u njega da uđe slučajno preko tuđih sankcija, tuđih vojnih planova, tuđih obaveštajnih operacija ili tuđeg upravljanja našim političkim podelama. Zato posle izbora nije najvažnije samo ko će sedeti u Nemanjinoj 11, a ko preko puta njega u skupštinskim klupama. Istorijski važnije pitanje je da li će u tim institucijama ostati dovoljno ljudi sposobnih da kažu jednu vrlo jednostavnu rečenicu da Srbija neće ratovati sa Rusijom, neće se odreći Kosova i Metohije, neće dozvoliti strancima da joj biraju vlast i neće dokazivati pripadnost bilo kom delu sveta tako što će se odreći prava da bude svoja. U XIX veku velike sile su malim narodima slale ultimatum diplomatskom poštom. U XX veku slale su tenkove. U XXI veku ponekad je dovoljno poslati sankcije, server, fond, dron, televizijski narativ ili "dobronamerni savet". Ambalaža je postala modernija. Sadržaj je, kao i obično, ostao isti. Vladimir Dimitrijević Čekali smo reprizu, a dobili nastavak: Naomi Klajn i Astra Tejlor o fašizmu poslednjih vremena Izvor: Pravda

